

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Харківської області** щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2021 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Харківської області в IV кварталі 2021 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Харківської області у IV кварталі 2021 року свідчать, що респонденти прогнозують збільшення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та очікують поліпшення розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Інфляційні та девальваційні очікування залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **збільшення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 13.0% (у III кварталі 2021 року – 12.8%) (графік 1). У цілому по Україні – 8.3%. Найоптимістичніше налаштовані респонденти підприємств сільського господарства (баланс відповідей – 60.0%), водночас респонденти підприємств добувної промисловості, транспорту та зв'язку очікують зменшення обсягів виробництва («мінус» 16.7% та «мінус» 14.3% відповідно);
- **подальше зростання цін на споживчі товари та послуги:** частка респондентів, які очікують, що зростання споживчих цін перевищить 7.5%, становить 67.4% (у попередньому кварталі – 68.8%), у цілому по Україні – 61.3%. Головними чинниками інфляції респонденти називають витрати на виробництво, курс гривні до іноземних валют та ціни на світових ринках (графік 2);
- **подальшу девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 68.1% респондентів (у III кварталі 2021 року – 59.6%), у цілому по Україні – 72.2%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – 2.1% (у попередньому кварталі – 6.3%). Водночас керівники підприємств транспорту та зв'язку, а також інших видів економічної діяльності налаштовані песимістично («мінус» 14.3% і «мінус» 16.7% відповідно). У цілому по Україні – 9.7% (таблиця);
- **зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 22.9% (у III кварталі 2021 року – 27.1%) (таблиця). На зовнішньому ринку очікується уповільнення зростання обсягів реалізації виробленої продукції: баланс відповідей – 31.3% (у III кварталі 2021 року – 42.1%). У цілому по Україні баланси відповідей – 21.8% та 20.6% відповідно;
- **зростання інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар: баланси відповідей – 2.2% та 8.5% (у попередньому кварталі – 4.7% та 13.0%). У цілому по Україні баланси відповідей – 6.9% та 19.1% відповідно (таблиця);
- **скорочення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 12.5% (у попередньому кварталі – 2.1%) (графік 4). У цілому по Україні очікується помірно збільшення кількості працівників – 2.9%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства,** високими темпами: баланси відповідей – 93.9% і 71.4% відповідно (у попередньому кварталі – 91.7% і 66.7% відповідно). Найвищі оцінки щодо зростання цін реалізації продукції власного виробництва в підприємств торгівлі та переробної промисловості (85.7% і 83.3% відповідно) (графік 6). На подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину та матеріали (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 55.3% і 47.9% відповідно (у III кварталі 2021 року – 59.6% і 58.3% відповідно) (графіки 4, 6).

Найбільше обмежують спроможність підприємств області нарощувати виробництво занадто високі ціни на енергоносії, сировину та матеріали. Високо та вище, ніж у попередньому кварталі оцінено також вплив недостатнього попиту (графік 5).

Респонденти очікують **зростання потреби в позикових коштах** найближчим часом (графік 8). 93.3% респондентів, які планують брати банківські кредити, надають перевагу кредитам у національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом не змінилися (графік 9). Занадто високі ставки за кредитами, наявність інших джерел фінансування та занадто складна процедура оформлення документів – головні стримуючі чинники залучення кредитних ресурсів (графік 10).

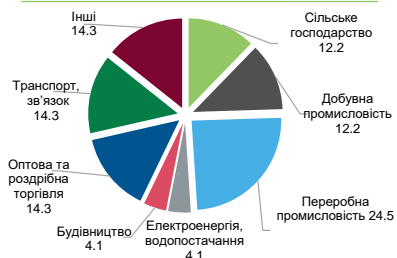
Усі респонденти області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках, у цілому по Україні – 98.1 %.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

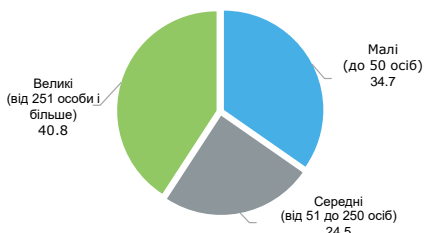
- **поточний фінансово-економічний стан погіршився та є поганий:** баланс відповідей – «мінус» 6.4% (у III кварталі 2021 року – 8.3%). У цілому по Україні поточний фінансово-економічний стан добрий – 7.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва нормальний:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 4.0%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 10.4% (у попередньому кварталі – 17.0%).

Паспорт вибірки^{1,2}

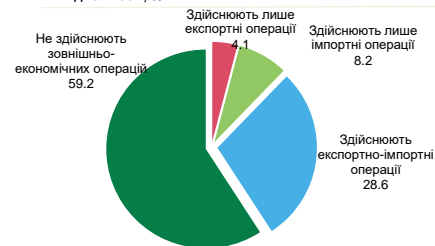
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

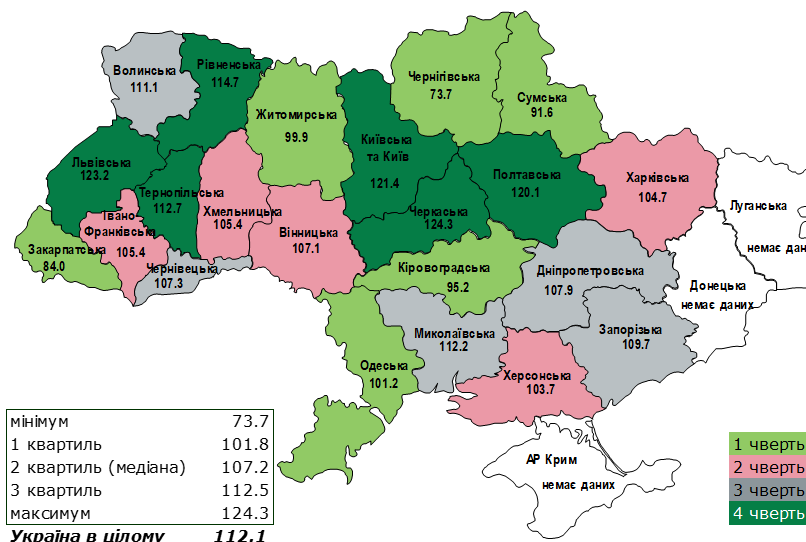

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 03–29 листопада 2021 року;
- опитано всього 49 підприємств;
- репрезентативна за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, добувна та переробна промисловість, торгівля, транспорт та зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Харківської області щодо їх ділової активності (за складовими)

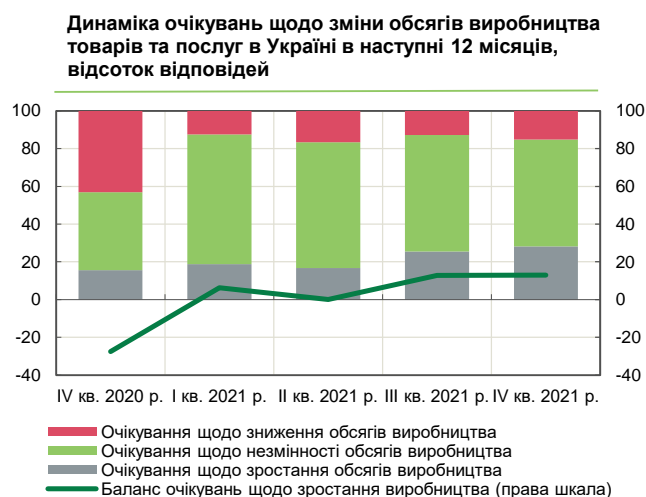
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2020 р.	I кв. 2021 р.	II кв. 2021 р.	III кв. 2021 р.	IV кв. 2021 р.
фінансово-економічного стану	-4.0	-4.2	8.3	6.3	2.1
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	11.8	4.1	20.4	27.1	22.9
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-9.8	-6.5	8.7	4.7	2.2
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	2.0	15.2	13.0	13.0	8.5
кількості працівників	-13.7	0.0	-14.9	2.1	-12.5

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

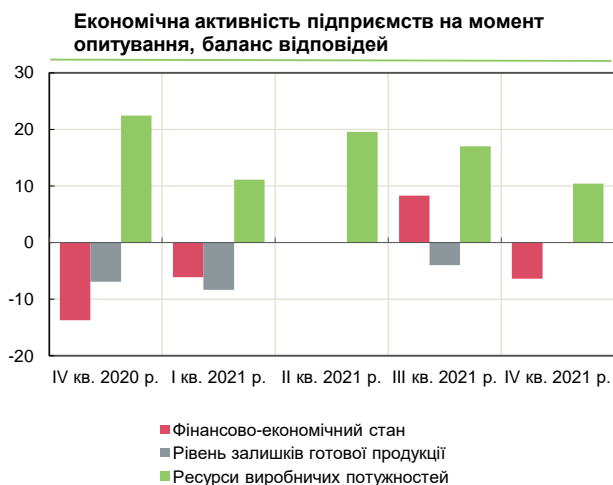
Графік 1

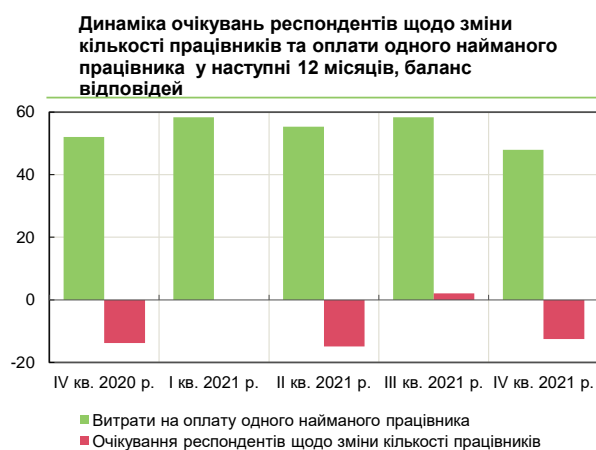
Графік 2

Графік 3

Графік 4

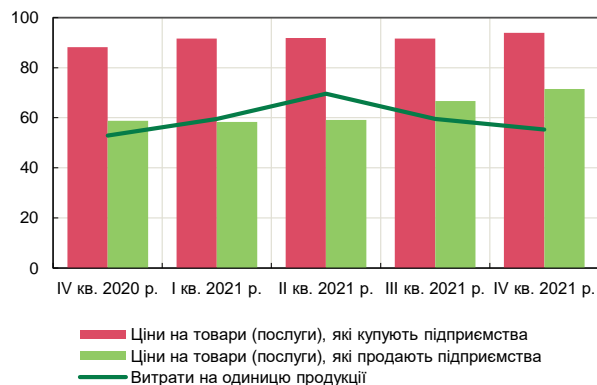
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

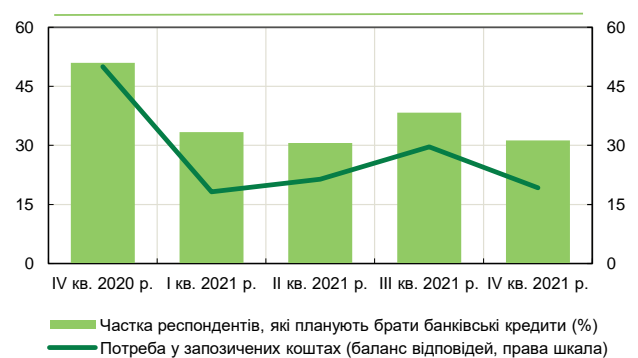
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

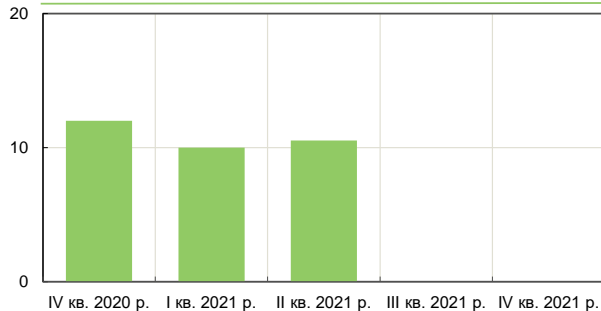
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

